

7 | 2025

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

KOLOZSVÁR | 1888–1948/1990. | 35. (95.) ÉVF.
7. SZÁM | 2025. JÚLIUS | ÁRA: 6 LEJ

TARTALOM

Kedves Olvasó! | 3
 Rüszt-Fogarasi Tibor: Elmélkedés félelmeinkről | 4
 Fekete Levente: Edzésben Istennel | 5
 dr. Gellérd Judit: In memoriam dr. Richard F. Boeke (1931–2025) | 7
 Minden új élet érkezésével fiatalodik az ember lelke és élete | 8
 Szabó Előd: Kriza üzen | 11
 Nagy Norbert: Áldozócsütörtöki hagyomány Sepsiszentgyörgyön | 13
 Az Istenhez vezető legjobb út a zene | 15
 Hadnagy Éva: Gaudeamus igitur | 18
 Fekete Edda (Én is unitárius vagyok!) | 20
 Rácz Norbert Zsolt: Áldozócsütörtökről | 21
 A hónap kérdései | 22
 Könyvajánló | 22
 Román Boglárka: Bibarcfalvi szeretet, dabasi gyökerek | 23
 Huber Erika, Pavella Krisztina: Különböző korosztályok találkozási határok nélkül | 23
 Árvízi segélyezés | 24
 Tartós élelmiszerek és más adományok átvétele Lókodban | 24
 Adorjáni Gyöngyvér: Egyházköri nőszövetségeink évi közgyűlése | 25
 Széles László: Nyárelői értesítő | 27
 Egyházunk hírei | 29
 Barangoló Isten országában | 30
 Rejtvény | 31

CÍMLAP: Várfalvi unitárius gyerektábor (2024)

LAPSZÁMUNK SZERZŐI

Adorjáni Gyöngyvér ny. tiszteletes asszony (Sepsiszentkirály), **Fekete Levente** lelkész (Nagyajta), **dr. Gellérd Judit** orvos, lelkész (Amerikai Egyesült Államok), **Huber Erika** pedagógus (Bugyi), **Nagy Norbert** segédlelkész (Sepsiszentgyörgy), **Pavella Krisztina** pedagógus (Bugyi), **Rácz Norbert Zsolt** lelkész (Kolozsvár), **Román Boglárka** diák (Dabas), **Rüszt-Fogarasi Tibor** lelkész (Kolozsvár)

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a **Magyar Unitárius Egyház**, Kolozsvár
 Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)
 Megbízott főszerkesztő: **Koppándi Júlia**
 Megbízott szerkesztő: **dr. Berki Tímea**
 Szerkesztőbizottság: **Dimény Csilla Júlia** (Nők világa), **Bálint Róbert Zoltán** (Egyház és társadalom), **Ferencz Csaba-Levente** (Rejtvény), **Hadnagy Éva** (Riport), **dr. Koncz Attila** (Kultúra), **Koppándi Júlia** médiareferens (A hónap kérdése, Egyházi hírek, Én is unitárius vagyok), **Mátéfi Tímea** (Lelki élet), **Mikó Ferenc**

(Bibliamagyarázat), **Moldován-Szeredai Noémi** (Hagyományaink), **Széles László** (Ifjúsági oldal), **Pap Zoltán** (fotó), **dr. Sándor Krisztina** (Portré), **Szabó Előd** (Egyháztörténet), **Székely Andrea** (Szeretetszolgálat), **Szombatfalvi Etelka** (Gyermekoldal)
 Tördelés: **Virág Péter**. Olvasószerkesztő: **Dénes Gabriella**
 Nyomtatás: **Misztótfalusi Kis Miklós Református Sajtóközpont**
 Postacím: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9
 Telefon: 0264 593 236. E-mail: kozlony@unitarius.org
 Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület**, tel.: 0740 937 116.
 A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhoz előtti hónap 10-e.
 ISSN 1220-8418

Támogatók:

Kedves Olvasó!

A nyár leghosszabb napja és legrövidebb éjszakája, az év első fele lassan a múlté. Elcsendesednek a városi utcák, elvonul a diákság, a nyaralni vágyó. Zajlik vagy épp csendesen telik a pihentető nagy vakáció, a jól kiérdemelt szabadság. Izgalmasabbnál izgalmasabb táborok kínálnak élményt és tartalmas időtöltést gyermekeknek, fiataloknak, felnőtteknek, családosoknak közösségünkben is. Lélegzetvételhez juttatnak a hétköznapi lőtás-futás után, akárcsak kiránduláskor a természet.

A tűző napsugarak elől jól esik a vastag árnyék hűvösében meghúzódni, vonuló felhőket vagy a fák lombjának moccanását figyelni, netán olvasni. Itt szusszan fel a falusi ember is a mezei munkák végeztével, letörli verejtékét, és hálát ad, hogy elvégezhetette az aznapi, hogy az időjárás vele tartott, hogy bő termés ígérkezik. Hányan nem tehetik meg ezt idén, mert elmosta a májusi árvíz a házat, a veteményt, a termőföldet? Hányan figyelik aggódva, hogyan működik a természet, és veszi birtokba azt, amit uralni véltünk Parajdon? Hányan figyelik a csorgó vagy a kút egyre apadó vizét, amikor eső sem esik, és öntözni is kellene?

Emberi gyarlóságainkból tanulva szükséges tekintettel lennünk egymásra, közösségünkre, környezetünkre. Nem vagyunk mindenhatók, nem hatalmaskodhatunk tovább e földön. Azt örökségül kaptuk, és gyermekeinknek kell továbbadnunk. Legyünk tekintettel a holnapra, a jövőre. Tanuljunk a múlt tévedéseiből, figyelmes és bátor tanítványokként cselekedjünk, hisz erről ismerjük meg közösségünk jórahaladását. Az élet diadalát csak így segíthetjük elő.

| BERKI TÍMEA

Füves legelőkön terelget, csendes vizekhez vezet engem. Lelkemet felüdíti, igaz ösvényen vezet az ő nevéért.

(Zsolt 23,2–3)

Elmélkedés félelmeinkről

RÜSZ-FOGARASI TIBOR

*Erős lelkünk
tulajdonsága
a szeretet is.*

*Nem a félelemnek lelkét adta nekünk az Isten,
hanem az erő, a szeretet és a józanság lelkét.*

(2Tim 1,7)

Jézus követői és szerettei mélységes félelmet és megrendülést éltek át, amikor őt az emberi gyarlóság keresztre juttatta. Május első heteiben mély félelmet éltünk meg mi is annak kapcsán, hogy az államelnök választás első fordulójában egy veszélyes ember nyert hatalmas, visszafordíthatatlannak tűnő fölényt.

Pál apostol üzenete pontosan mutatja nekünk a félelmeinket legyőzni tudó érzelmeket és gondolatokat, hiszen túl sokszor járt át a félelem. Átjár, mert egyre inkább jelen van világunkban az erőszak, amely legdurvábban a háborúk által rombol, és amely ott van a mindennapi életben, utcákon, munkahelyen, otthonunk kapujában, sajnos a családok életében is.

A félelem egyidős az emberrel, aki félt az ember- és állatvilágtól, a természettől, amely oly könnyen okozhatott szenvedést, veszteséget. A félelem tulajdonképpen az önvédelem eszköze volt, óvatossá tette az embert, arra készítette, hogy bölcsőbb legyen, és ha lehet, kerülje a konfliktust. De ez önvédelemtől odáig, hogy ez a félelem túlzottan jelen legyen az életünkben, vagy néha éppenséggel uralja érzelmeinket és gondolatainkat, bizony nagy út van, és erre vigyázni kell! Erre int Sven Hassel dán író is egyik könyvében két bajtárs beszélgetésekor:

„Félek – mondja a fiatalabb.

– Ki nem? – válaszolja a 20 éves veterán. – A félelem természetes dolog, csak ne hagyd, hogy eluralkodjon rajtad.”

Ez alapján úgy tűnik, mintha a félelem lelkét kapta volna az ember Istentől, pedig nem igaz, mondja Pál, az erő lelkét kaptuk. Erős lelket kaptunk mindannyian Atyánktól, de ez az erős lélek zavaros gondolatok és érzések keresztútjában háttérbe tud szorulni. Ezért a félelmet keltő gondolatok helyett, amelyeket uralnunk kell, az Istenbe vetett hitünket szilárdítsuk az Istenre való hagyatkozással és azzal a szilárd meggyőződéssel, hogy ő az irántunk való szeretetében tényleg erős lelket adott nekünk.

Ez bizonyosodott be a bibliai Dávid esetében, aki tizenéves pásztorfiúként győzte le Góliátot, és tudjuk, nem fizikai erejével, hanem a bölcsesség erejével, amelyet az Istenbe vetett hitéből merített, és közben uralni tudta a félelem zavaros gondolatait és érzéseit. Ezért kéri később Istentől imádságában: „Tiszta szívet teremts bennem, Istenem, és az erős lelket újítsd meg bennem!”

Erős lelkünk tulajdonsága a szeretet is – tanítja Pál. Jézus, majd János apostol bizonyosságtevése szerint Teremtőnk és Gondviselőnk lényege a szeretet. Amikor Isten megteremtette az embert, akkor tulajdonképpen az ő lényegének részét adta a lélekben az embernek. Így a mi emberi lelkünk lényege is a szeretet. Ha ezt igyekszünk minél teljesebben megélni, akkor a félelem zavaros gondolatait és érzéseit is háttérbe szorítjuk.

Pál még hozzáteszi, hogy a józanság lelkét kaptuk Istentől. Félelemben az ember épp a józanságát veszíti el. Ilyenkor nem önértékének tudatában, nem higgadtan, illetve nem a szeretet jegyében dönt az ember. Önmagát és szeretteit védve inkább űzött vadként menekül és rombol. Azonban az Istenbe vetett hit békéjében és egyensúlyában az ember józanul gondolkodik, dönt és cselekszik. Pál apostol tanítását szívünkbe írva, találjuk meg ezt a békét és egyensúlyt!

Edzésben Istennel

FEKETE LEVENTE

*Hisznek abban,
hogy Isten van
velük a bátor
kiállásban.*

Dávid ezt mondta Saulnak: Senki se csüggedjen el emiatt, elmegy a te szolgálád, és megvív ezzel a filiszteussal. (1Sám 17,32)

És megtudja az egész egybegyűlt sokaság, hogy nem karddal és lándzsával szabadít meg az Úr. Mert az Úr kezében van a háború, és ő ad a kezünkbe benneteket. (1Sám 17,47)

Bízzál leányom, a te hited megtartott téged. (Mt 9, 22)

Írásomhoz két bibliai részt választottam: az ószövetségi Dávid történetét és a 12 év óta vérfolyásban szenvedő asszony történetét, amely az Újszövetségben olvasható. Beszélhetünk akár a múlttól, akár az éppen zajló „mostról”, vagy a jövőről, mindig vannak örök érvényű, ha úgy tetszik, örökzöld törvények. Megkockáztatom: szemtelenül felgyorsult világban élünk. A technológiai fejlődés öles léptekkel száguld, hiszen már nemcsak a szaúd-arábiai állampolgárságot elnyerő Sophia a legközismertebb humanoid robot, de látjuk ezeket a robotokat például az üzlethálózatokban, különböző sportágakban, egészségügyben. Amíg bármit is tervez és cselekszik az ember, addig időszerű magáról az emberről – magunkról is beszélni. Pontosabban azokról a tényezőkről, amelyek befolyásolnak minket döntéseinkben.

Mindkét történetben, jóllehet nem szerepel szó szerint, de nagyon is kézzelfoghatónak tűnik és

éppen ezért kulcsfontosságú tényező a bátorság. Dávid ennek köszönhetően győzi le Góliátot, az asszony is ennek köszönhetően gyógyul meg. Látszólag!

De mi is az a bátorság? Először is van belső, meggyőződésen alapuló bátorság, és van külső megnyilvánulási, illetve cselekvési bátorság. William Shakespeare azt írja: „Lenni, vagy nem lenni? Ez itt a kérdés?” Arany János így fogalmaz: „Akkor nemesb-e a lélek, ha tűri / Balsorsa minden nyűgét, s nyilait, / Vagy, ha kiszáll tenger fájdalma ellen, / S fegyvert ragadva véget vet neki.” A székely bölcsesség puhatolózva fogalmaz: „Ki az erősebb? Nem az, aki üt, hanem aki tűri.” Magyarul: bátran viseld, ne ijedj meg, ha ütnek. Tény, hogy az ellenkezője eléggé jól ránk telepedett. Hívatlanul megérkezett és alattomos módon ránk ragadt a szorongás. Eléggé nagyra nőtt bennünk és egyre súlyosabban „benne van a levegőben” a bizonytalanság, a félelem. Nem beszédtéma, csak csendesben begyűrűzik rendszeren a mindennapok hangulatába a tévé, rádió, sajtótermékek, világháló háborús híradásai által. Paul Tillich azt tanácsolja: „Bízz magadban! Ezt tanuld meg!”

Elegendő-e, ha bízunk magunkban?

A kamasz Dávid suhanc önbizalmával és a 12 éve vérfolyásban szenvedő asszony pusztá macacsságával ért el eredményt? Nem vitás: mindkettő ámulatba ejtő magabiztosságot tanúsít. Talán kimondhatjuk: bátorságuk célja nem a villogás, a nagyvilág ámulatba ejtése, a csodálat kiváltása vagy a hatalom, esetleg az egyéni, anyagi érdek volt, mai kifejezéssel az „influenzszerkedés”, vagy hogy „menő legyen”. A tapasztalatlan, a fiatal suhanc Dávid nemzetéért, Istenéért vállalja a harcot a tapasztalt, a felvértezett, az izomkolosszus Góliáttal, a látszólag gyógyíthatatlan betegségben szenvedő asszony pedig az életéért küzd, és mindketten hisznek abban, hogy Isten van velük a bátor kiállásban. A lélekben megszületett, a bizonyossággal átélt meg-

győződés: „Ha Isten velem, kicsoda ellenem?” Ez az a Tillich által megfogalmazott belső bátorság, amely tette készítt. Ez ad lendületet, erőt, kitartást. Ez tesz legyőzhetetlenné.

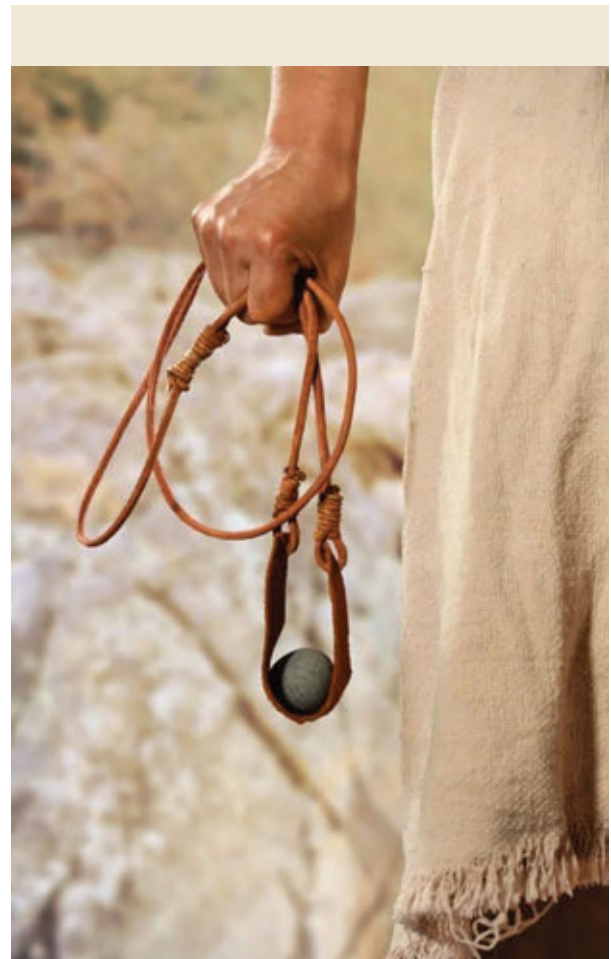
Ez nem máról holnapra születik meg. A sportoló is kitartó edzés által tesz szert arra a képességre, hogy „nem adom fel”, mert készséggel tud rendszeresen és folyamatosan figyelni az edzőre. És itt van a csavar! Hiszek abban, hogy mind Dávid, mind a meggyógyult asszony, folyamatosan tartotta a kapcsolatot Istennel és emberrel, azaz a családdal, a települési, gyülekezeti közösséggel, amelyhez tartozott. Ez az állandó kapcsolat segít abban, hogy megértsük, hogy megérjen bennünk az a felismerés, hogy kihez tartozunk és kikre számíthatunk. Ez az a bizonyos közösségi tudat, ami igazából a minket is számon tartó közösség lelkületéből táplálkozik, amikor az együvé tartozás egyazon értékek mentén jön létre. Dávid számára ezért nem volt kérdés, hogy fel kell-e venni a harcot az Istent káromló, nemzetet gyalázó filiszteus Góliáttal és az asszony számára sem, hogy vajon jó lesz-e, ha Jézus közelébe jut.

Tartjuk-e eléggé a kapcsolatot mindazokkal, akik valójában meghatározzák életünket? Istennel és emberrel. Itt meg rögtön adódnak is a kérdések: milyen a kapcsolatunk a családban – szülővel, testvérrel, házastársakként; a barátainkkal, a munkatársainkkal, rokonainkkal, szomszédjainkkal, gyülekezeti társainkkal? Szándékosan hagytam utoljára, hogy milyen a kapcsolatunk Istennel és önmagunkkal? Nagyon afelé hajlok, hogy akkor vagyok jó viszonyban önmagammal – helyes az önértékelésem, van önbizalmam, határaitam tágítom, vagyis megélem azt a bűvös bátorságot – ha jó a viszonyom Istennel. Dávid fiatal volt, de korát meghazudtoló bölcsességgel rendelkezett. Szerintem az asszonyról is már sokan lemondtak.

A csodálatra méltó mindkettőben az, hogy nem estek pánikba. Nyugodtak maradtak. Tudtak figyelni Istenre, aki jó, aki szeret. Aki, mint a jó edző mindig javunkat akarja, és ha tudunk figyelni utasításaira, akkor nyerő helyzetbe kerülünk. Talán állíthatjuk: ezért érdemes edzésben lenni Istennel. Mert itt vannak bennünk ma is a Góliátok. Nem másban kell keresni. Telepedik ránk, költözik belénk a közömbösség, érdektelenség, fásultság, a minél könnyebben, gyorsab-

ban felületességének kísértése. Mindig mi döntünk arról, hogy mit eszünk, mit iszunk, mikor kelünk, mit cselekszünk, kivel és hogyan beszélünk, hol és kivel szórakozunk, mit tartunk fontosnak és mellékesnek, szükségesnek és feleslegesnek. Mi döntünk, hogy mit szeretnénk és, hogy miben vagyunk kitartók Saját életünkért legnagyobb mértékben mi vagyunk felelősek. Nyilván, hogy ez nem könnyű, nem kényelmes, de benne vagyunk nyakig. Velünk együtt hömpölyög az egyre inkább zavaros, istentelenebb, felelőtlenebb kor szelleme. Árral szemben úszni nehéz. Közösségben élünk, de egyénre, csak ránk szabott az életünk.

A nagy kérdés: kivel edzel? Az arctalan, téged kihasználó, félelemben, bizonytalanságban tartó kor szellemével, aki mindig kihasznál, vagy Istennel, aki szeretet; aki téged nagyon szeret, és mindig javadat akarja. Közösségben jobban megy. Segíts másoknak is jól dönteni. Még ma. A tegnap a ma szülőanyja, és a mából lesz a holnap.

In memoriam dr. Richard F. Boeke (1931–2025)

Az unitárius világ, de nem csak, történelmi személyiséget gyászol a 94 évet élt Richard (Dick) Boeke-ban, aki világítótorony volt a béke, a kölcsönös megértés, a vallási párbeszéd munkálói számára. Jelmondatát Huston Smithtől kölcsönözte: „Addig nem lesz béke a világon, amíg béke nem lesz a vallások között. De addig nem lesz béke a vallások között, amíg a vallási párbeszéd nem jut kulcsszerephez.” Dick (így rögzült neve) rendkívül karizmatikus egyénisége, kezdeményező lendülete, áldozatkészsége, örök mosolya mindenkit megnyert az ügy számára.

Talán mi, erdélyi unitáriusok tapasztalhattuk meg ezt inkább, számára mi voltunk a legkedvesebbek. Egyik első zarándokunk volt, még 1964-ben, mert „emlékezett” testvérfalujára, Homoródújfalura, amint az az 1920-as Louis Cornish-féle testvérgyülekezeti programban szerepelt. Csatlakozott, mihelyst az erdélyi–amerikai testvérgyülekezeti mozgalmat meghirdettük, 1993-ban a Partner Church Council egyik alapítója volt ő, a kapcsolatteremtés nagymestere.

Ha már első személyben írom ezt, akkor nem hallgathatom el, hogy férjemet, George Williamot is Dick mutatta be a 99. évét taposó, japán vallásos körökben szentként tisztelt Imaoka senseinek. Az Albert Schweitzer-díjat, amellyel néhai püspökünket, Erdő Jánost is kitüntették, Dicknek köszönhetjük.

Életútja inspiráló. Atlantában, a nagy gazdasági válság árnyékában, szerény körülmények között élő baptista családba született. Míg testvére felhőkarcolókat épített, Dick a világ nagy szószékeiről építette a hidakat kultúrák és vallások között. A Yale Egyetem teológiai képzése után az AEÁ Légijerénél volt három évig káplán. A fegyverkezési hajszája elrettentette, békemisszióra ösztönözte, míg az Unitárius Univerzalista Egyház lelkészi pályája ideális lett számára, pedig Martin Luther Kinggel csak közösen megélt har-

caik során találkozott. Az IARF (International Association for Religious Freedom) ügyét felkarolta. A Harvardon és a Columbia Egyetemen folytatta teológiai tanulmányait. 1971-ben magiszteri, 1982-ben a Pacific School of Religion keretében doktori címet szerzett. Amerika-szerte több egyházközség lelkésze volt, 1973-tól 1995-ig a berkeley-i First Unitarian Churché. Erdélyieként sokszor tanúi és élvezői voltunk áldásos munkájának. Miután 1964 óta felesége, a holland Johanna (Jopie) Boeke teológiai magiszteri diplomát nyert, társlelkészként szolgált férje mellett, amíg Londonba nem hívták. Utána Dick is csatlakozott hozzá, és Horsham egyházközségében szolgáltak 2019-ig. 2018-ban az IARF Distinguished Leadership Award in International Liberal Religion díjjal tüntette ki. 2019-ben végleg visszatértek Virginia államba, hogy két leányuk, Eleanor és Diana közelében élhessenek.

Teológiai írásai, különös lelkigyakorlatai spiritualitását tükrözték, naponta írt verseivel gyakran megajándékozott minket. 93 évesen fejezte be nagy találkozásait összegző művét – címe magyarul: *Fideológia: Bizalmat ébreszteni a közösen megélt hit által, amint az a világ vallásaiban tükröződik*. A „fideológia” szó az ő leleménye.

Ha ez a megemlékezés túl személyes, nos, rendhagyó okom van rá. Dick és Jopie Boeke kapcsolatteremtő tehetsége a Gondviselés által életemet változtatta meg: a kaliforniai Stanford Egyetemen az 1987-es IARF-kongresszuson ők ismertettek össze minket George-dzsallal, és ők eskettek meg berkeley-i templomukban.

Dick leveleit a japán *Kansha* szóval zárta, melynek jelentése amolyan Isten veled! *Kansha* – egy utolsó, Dick Boeke, drága barátunk, hittestvérünk, harcostársunk. Isten áldása maradjon poraidon is. Nyugodj békében!

| DR. GELLÉRD JUDIT

Minden új élet érkezésével fiatalodik az ember lelke és élete

Tőkés Lóránt unitárius lelkész jelenleg Oklándon szolgál. Pedagógus feleségével, Csillával öt gyermeket nevelnek. A népi hagyományok, a hangszeres népzene, a néptánc összefonódnak életükkel, szolgálataikkal. Lóránt korábbi szolgálati helyén, Haranglábban a még fellelhető Küküllő menti népdalokat gyűjtötte össze akkori híveitől. A gyűjteményből kétlemezes album lett az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet kiadásában, még 2008-ban. Az alábbiakban őt kérdezte Sándor Krisztina szolgálati éveinek kerek évfordulója okán.

Idén húsz esztendeje lesz annak, hogy elkezdted lelkészi szolgálatodat. Hogyan jellemeznéd életednek ezt az időszakát?

Első szolgálati helyem Harangláb volt. A haranglábi évek az első szerelemhez hasonlíthatóak. Itt találkoztam olyan életekkel, amelyek által betekinthesem egy eltűnően lévő világ utolsó órájába, amelyet azelőtt csak néprajzi könyvekből olvashattam vagy felvételekről halhattam. Az öregek ajkán életre kelt balladák, mesék és énekek egy elveszett paradicsom utolsó hangfoszlányai voltak.

Azóta is világlátásom meghatározó évei maradtak. Szerények és szegényesek voltak ottani éveim, mégis a világ egyik leggazdagabb embereként jöttem el onnan. A további évekhez és szolgálati helyekhez erős élményként kapcsolódnak a családalapítás és gyermekeim születésének emlékei.

Egy nagy évfolyam került ki veletek az egyházközösségekbe, különböző helyekre. Hogyan látod ma azt a nemzedéket, amelynek tagja vagy?

Ahogy akkor is, most is: színes nemzedék. Ahogy érzékelem, nagy pálfordulások nem történtek e nemzedék soraiban. Nagyjából ugyanazon értékek mentén működünk, mint húsz évvel ezelőtt.

Aki téged ismer, tudja, hogy számodra a népi kultúra megőrzése kiemelten fontos. Hogyan kapcsolódik össze ez benned a papi hivatással?

A kereszténység és az egyházunk is enyhén sarkítva a „népi kultúra”, illetve több nép kultúrájának alapjain áll. A prédikáció nem a szakrális latin, hanem a „nép nyelvén” szólal meg. Zsoltáraink, dallamaink, szertartásaink, sőt egyházi ünnepeink java része a hagyományos kultúra elemeiből tevődik össze. Paraliturgikus eseményeink, mint a betlehemezés, zarándoklás, regölés, kántálás, határkerülés stb. nem az unitárius teológiai irodalomból alakultak ki. Templomaink festett, faragott díszei is a magyar népművészet gyöngyszemei. Egy unitárius pap csak akkor nem a népi kultúra „örzője”, ha nem akar az lenni. Hivatásának az úgy része, mint a levegővétel. Időnként, egyházi életünk válságos időszakaiban – mint egy búvópatak – feltörnek a „reformnak”, „innovatívnak”, „új egyházépítésnek” nevezett ötletek, amelyek féltő, hogy kisöprik a hit szobájából azokat az utolsó lelki hajszálgyökereket is, amelyeket híveink, a „nép”, ideig-óráig még ösztönösen őriz.

Családotokba márciusban megérkezett az ötödik gyermek, aki az első kislány. Bizonyára sokan rátok csodálkoztak már eddig is. Mit szoktál ilyenkor mondani nekik, illetve a magatok – te és Csilla – számára?

A válasz egyszerű: minden új élet érkezésével fiatalodik az ember lelke és élete. A régiek is tudták ezt. Napjaink embere egyedül szeretné elérni az örök ifjúság életérzését, ezért gyakran csalódik. Az örök ifjúságot kereső mitikus vagy mesebeli hősök is a történetekben épp ezért buknak el: Gilgames a tenger fenekén keresi az örök élet virágát, majd egy kígyó ellopja tőle, az örök ifjúság országát kereső királyfi a

halhatatlanság királynőjével él magányosan, elszakadva minden családtagjától. A gyermekben az egónk feloldódik egy másik életbe, a múlt és a jövő összekapcsolódik. A gyerek egyszerre gyenge és erős: nincs hatalma, mégis minden őérte történik, célokat ad és hitben erősít.

Hogyan látod: mi a legnagyobb kihívása ma annak a típusú vidéki, falusi értékörzésnek, amit te is képviselsz?

Falvaink és közösségeink jó részében a lelkész egyedül marad azokkal az értékörző terveivel, amelyek hite szerint megtartó erővel bírnak. Sem megfelelő apparátusa, sem befolyása

nincs már. A fiatal nemzedék tagjai gyakran idegen mintákat követnek. A globális média, fogyasztói kultúra, az urbanizáció, a technológiai és gazdasági nyomás hatalmas mértékét, úgy látszik, nem is lehet már megállítani. Kihí-

vás azonban nemcsak innen, hanem az egyházon belülről is érkezik. Újabban különféle spirituális tartalmak jelennek meg szentimentális vagy piacosított formában pusztán esztétikai vagy érzelmi-fogyasztási cikké változva. Hitválságok idején születik meg a spirituális giccs, a hamis mélységet sugalló vallásosság. A valódi érték „időigényes”, „fárasztó” feladat. Jelenleg az „instant ima”, a „könnyed istenes dalocskák”, „a kiscsoportos szeánszok” hódítanak.

Az egyházi életben a fentiekkel szemben mit tartasz követendőnek? Hogyan szóljon a mai fiatalokhoz, a közömbösekhez az egyházunk?

Egyházunk gazdag vallásos hagyományt hordoz, ami nagyon sok kereső számára vonzó. Az időtállóság, a stabilitás és következetesség egy szédületesen változó világban nagy érték. A saját hangunkat kell megtalálni és azon megszólalni még akkor is, ha nem ez a trend. A történelmi egyházi szertartások egyik fő célja az (volt), hogy kizökkentsen a mindennapi formákból és tartalmakból, nem pedig, hogy ugyanazt adja hasonló formában, egy kevés liturgikus mázzal. Bátrabban kellene felvállalni a hagyományos vallásos rítusaink jelentőségét, a házasság, a család, a rend, az egyházi tekintély fontosságát.

Többgyermekes édesapaként állítom, hogy nem attól leszünk igaz vallás, ha ugyanazt nyújtjuk a fiataloknak, mint amit ad egy popfesztivál, egy szabadegyetem vagy egy „párnás-gyertyás körbeülős beszélgetés”. Ez átmeneti népszerűségnek megteszi, de az egyház nem években, hanem évszázadokban kell mérjen. Az egyháznak letisztult identitást, rendezettséget és rendet kell felmutatnia egy felboruló világban.

Csak addig marad vallás, amíg válaszokat tud adni a létezés és elmúlás örök érvényű kérdéseire.

Mert mindegy, hogy egy világváros rengetegében élünk vagy egy vidéki csendes völgyben, lelkünk mélyén erre a titokra, misztériumra

vágyunk. A digitális felület pedig (fenntartva, hogy lehetőségeket is nyújt) inkább az információ gyors célbajuttatására jó, mintsem hogy a vallásos elmélyülések, személyes lelkigondozások, templomi imádkozások alkalmait erősítse. Az online tér deszakralizál, ahol hamarabb leszünk like-vadászok, mint emberhalászok.

Húsz év alatt melyik volt a legnehezebb, illetve a leginkább felemelő szolgálatod?

Legnehezebb szolgálatom a néhai makfalvi polgármester, Márton Zoltán „Dönci” temetésén volt. A felemelő szolgálatot a templomi hallgatóságtól lehetne megkérdezni..., vagy az is lehet, hogy még ezután fog bekövetkezni.

Van-e példaképed, és ha igen, miért?

Leginkább a belső iránytűre figyelek. Egy példakép követése csapdákat is rejthet. Inkább maradok a szoros kapu – keskeny út mellett, mert a mások által kitaposott széles út – bár kényelmes –, nem az én utam.

Mi az, ami lázba hoz, ha a jelenlegi szolgálati helyedre, Oklándra gondolsz? Milyen terveid vannak?

Lázba hoz a templom mint szakrális tér kisugárzása, a gyülekezetben élő gyerekek magas

száma, a Templom utcában játszó gyerekek zsvivaja. Terveim a közösség gyerekeiben felébreszteni a művészi érzéket ebben a durvuló világban. Megtanítani lassítani, meghallani a csendet, észrevenni az apró részleteket, amelyek másoknak talán észrevétlenek maradnak. Ez a képesség segít megérteni Isten jelenlétét a világban, meghallani az emberi lélek és a mindennapi élet legfinomabb rezdüléseit. A zene, a rajz, a tánc lassan kikerül az iskolából: nagy lehetőség nekünk, mert a vallásos életérzést ezeken keresztül érezte meg évezredek óta az ember.

Hogyan látod magadat és egyházunkat egy következő kerek évfordulón, például húsz év múlva?

A jövőbe látás képessége a sarlatánok sajátja. Úgy gondolom, hogy a világ ciklikus rendszer szerint működik. Ebben a folyamatban az egyház is megél válságos időszakokat, majd ezek után megtisztulás és megújulás következik. Jelenleg egy lefelé ívelő pályán vagyunk, de megérzésem szerint még nem vagyunk a „cethal gyomrában”. Hogy ez bekövetkezik-e a következő húsz évben, nem tudom, de azoknak lesz igazán nagy felelőssége, akik majd felismerik a megfelelő pillanatot, kiröptetik azt a bizonyos hollót és galambot. Addig is a jelenlegi feladat menteni az egyházunk sajátos értékeit, akár egy életmagot.

Kriza üzen

SZABÓ ELŐD

Érzelmi szálak erősítik felszínes ismereteimet.

Százötven éve, 1875. március 26-án hunyt el Kriza János, egyházunk 22. püspöke. Népköltészeti gyűjtésével jelentős szolgálatot tett a magyar művelődés számára. Szándékosan nem úgy fogalmaztam, hogy hírnevet szerzett magának, mert életszemléletének egyik alapvető vonása a szolgálat alázata volt.

Az unitárius egyházban szolgáló leszármazottjaként a Kriza-évben több olyan felkérést is kaptam, hogy nagynevű elődömről írjak, beszéljek. Ezért olvastam újra az életéről és munkásságáról írt tanulmányokat, és idézek alább belőlük. Elsősorban a *Keresztény Magvető* 1975-ben megjelent *Emlékpéldányát* és Kriza *Vadrózsáinak* két kötetét – ez utóbbi sokféleképpen értékes: történelmet és néprajzot tanít, lelket simogató művészi kifejezésekkel gazdagít, megmosolyogtat, sőt megnevettet, vagyis olvasása egyszerre hasznos és kellemes.

Mivel nem vagyok élettörténetében és munkásságában elmélyült kutató, inkább rokoni, érzelmi szálak erősítik felszínes ismereteimet, két célkitűzést fogalmaztam meg magamnak az emlékévkapcsán. Kriza János életének rövid, vázlatos ismertetése, munkássága jelentőségének érzékeltetése azok számára, akik nem ismerik egyáltalán őt. Mindezt azért is, hogy unitárius öntudatunkat erősítsük, természetesen nem a hírnév hajszolásáért, hanem hogy az örökség felelőssége erőt adjon a szolgálatunkban.

A történelmi idő homályába vesző személyiségek esetében nagy kihívás, hogy a mai nemzedéknek úgy mutassuk meg őket, hogy kapcsolódni tudjanak hozzá. Ennek érdekében tesztek kísérletet arra, hogy szubjektív módon megfogalmazzam, hogy nekem, Kriza-leszármazottnak, de talán mindannyiunknak, örökösének mit üzen másfél évszázad után Kriza János.

Ebben az írásban a második célkitűzésre összpontosítok. Mit üzen Kriza János nekünk?

A rossz is szülhet jót. Kriza János édesapja, szintén Kriza János, torockói bányászcsalád gyermeke volt, és szüleinek életútja mutatkozott előtte mindaddig, amíg egy baleset következtében fizikai munkára alkalmatlanná vált. Ezért tanulnia kellett, és így lett 47 éven keresztül Nagyajta „csonka karú papja”, Kriza János püspökünk, a 19. századi magyar művelődés egyik kiemelkedő alakjának édesapja.

Legyen (legalább) egy szenvedélyed! Természetesen építő, testet-lelket gazdagító. Kriza sok területen tevékenykedett: költő volt, lelkészként szolgált, nem is akárhol, hanem a nagyigényű kolozsvári gyülekezetben, filozófiát és jogot tanult, teológiai tanár, majd püspök volt. De a népköltészet gyűjtése, tanulmányozása, rendszerezése végigkövette életét, állandó foglalatossága volt, még ha nem is tudott annyi időt szánni rá, amennyit szeretett volna: *„Egyedül a népköltési gyűjtések tették pihenő óráimnak soha félbe nem szakadó foglalkozását, s szerezték legédesebb élvezet is. Ez érdekből, e célból levelezni sok meghitt barátaimmal már életem kedves megszokásává, nélkülözhetetlen gyönyörévé lett...”*

Kitartóan, minden nap tegyél valamit a céljaidért! Szülőfalujában, Torockón, Székelykeresztúron és Kolozsváron tanult. A költészetet először latinul ismerte meg, és gyakorolta a székelykeresztúri Koronka József szigorú tanár kezei alatt. Később érezte meg a magyar nyelvű versek írásának ízét, de mindennapi, kitartó munka eredménye volt a *Vadrózsák* rendkívüli gyűjteménye, melyhez sokat kellett utaznia, leveleznie és dolgoznia.

Csodák között, varázslatos világban élünk!

„Székelyföldön járásom alatt jöttem véletlenül azon észleletre, mily sok ily régi kincs hever senkitől sem figyelve meg a nép alsó rétegeiben...” – Évszázadokon át gyűlt, csiszolódott a nép ajkán megannyi kincs, rím, ritmus, dallam és gondolat, amíg valaki észrevette, és közkinccsé tette. Ma is sok csoda vesz körül, s bár sok nehézség és kihívás szorít korlátok közé, nagy feladat, hogy e földön heverő kincseket felfedezzük, vagy újra felfedezzük.

A szépség az élet egyik célja. Fontos, hogy biztonságban éljünk, hogy kényelmes otthonunk, modern eszközeink segítsék életünket, egészséges, ízletes táplálékot vegyünk magunkhoz. De mindezek nem célt jelentenek, hanem megteremtik a lehetőséget, a kereteket arra, hogy dalokban, költészetben, művészetekben és ezek által a világban lássuk, tapasztaljuk a szépet. Kriza János a szépet kereste és hirdette verseiben, gyűjtői munkájában, papi szolgálataiban.

Beszélj szépen! Mondjuk sokszor gyermekeinknek, de nem vesszük eléggé komolyan saját életünkben, gyakorlatunkban. „Kedves édesanyám, már te hozzád térek / Míg új szállásomra te tölled elérek / Áldást Istenemtől én te reád kérek / Kit az én szíveimből szüntelen dicsérek.” Így búcsúzik egy barcasági menyasszony édesanyjától, és az ehhez hasonló költői, szép beszéd emlékeztet minket, hogy nem mindegy, hogy életünk nagy pillanataiban vagy egyszerű hétköznapokban érzelmeinket, gondolatainkat hogyan fejezzük ki. A *Vadrózsák* vagy Kriza versei, szónoklatai, imái nyelvünket, beszédünket is nemessé oltják!

Az ész és szív egyensúlyban kell legyen! „Nagy a papnak szerepe az emberi szívben. Kötelessége Isten iránt a legmélyebb tiszteletet, szeretetet, bizalmat és örömet felgerjeszteni.” A pusztán racionalitás kora lejárt, papot és mindenkit egyaránt figyelemztet Kriza, unitárius vallásos embereket még inkább: fontos az értelem mint Istentől kapott tehetség, de mellette elengedhetetlen a lelkesezés, a hit, a szeretet, melyek az értelem hidegségét oldják, működését kiegészítik.

Gondolkozz és imádkozz! Miközben a filozófia és a jog ismerője, az unitárius racionalitás, tiszta gondolkodás megélője, Kriza János az imádságot is fontosnak tartotta. Prédikátori munkásságáról Gellérd Imre tanulmányában így ír:

„Kriza nagyon szeretett imádkozni. Ferencz Józseffel együtt több alkalommal szolgált. Ferencz József prédikált, ő meg imát mondott ... Nem az eszével imádkozik, hanem a szívével. Imáiban a magasztalás és bűnbánás szinte eltűnik. Ehelyett előtérbe lépik a bizalom érzésének a kifejezése. Istenhez simul, és gyermeki bizalommal kérdezi: ugye szeretsz, Istenem, ugye velem maradsz, ugye én a tied vagyok?! Kérései szerények és rendkívül alázatosak.” Mai unitárius imádságunk számára is iránymutató lehet Kriza imavilága.

A humor és az önirónia erőforrás! Kriza önmagáról sokszor ír humorral, iróniával. Alázatának, szerénységének velejárója, de a nehézségek, a komoly anyagi és egészségügyi gondjai közepette erőforrás, túlélési stratégia is a humor. „Itt van egy évек előtt, mondják, legalább akkori alakomat híven talált arckép, most meglehet, valamivel hitványabb vagyok. Az életrajzi adatokon corrigálni, addálni nem tudtam többet; rettenetesen unom magammal foglalkozni.” Ma sokszor a humorban is az erőszakos önreklám, mások ledorongolása fogalmazódik meg, pedig az igazi humor csak azok lelkéből fakadhat, akik nemcsak másokon, hanem önmagukon is el-elmosolyodnak. A humor ma is segít túlélni, elfogadni, kódolt nyelvén kimondani a máskülönben kimondhatatlant.

... és még sok mást is üzen. Emlékévében akkor méltó a visszatekintés, ha egy kicsit többet ismerünk, tanulunk meg életútjából, munkáiból, írásaiból, s akkor az üzenetek listája bővíülhet azzal, ami az én felsorolásomból kimaradt.

Áldozócsütörtöki hagyomány Sepsiszentgyörgyön

NAGY NORBERT

*A jövő jó, értő
és együttérző
emberek
kezében van.*

Minden gyülekezet életében kiemelten fontos a jövő nemzedék érkezése. Sepsiszentgyörgyön minden áldozócsütörtök közösségi ünneppé válik. A kátéoktatás remélhetőleg mindenhol túlnőtt már a kérdésekre adott válaszok megtanulásán és visszamondásán. A mai fiatalok ugyanis vágyják, hogy nyíltan kifejezhessék gondolataikat, véleményüket mindenről, így vallásunk legfontosabb kérdéseiről is szabadon szeretnék megfogalmazni gondolataikat és érzéseiket. Erre bátorítjuk mi is őket, és kátéóráról kátéórára ösztönözzük, hogy próbálják megérteni, megkérdőjelezni és kristályosítani saját felfogásukat, világnézetüket. Ennek a folyamatnak a legfennköltebb pillanata az áldozócsütörtöki istentisztelet.

Ezen a különleges ünnepen konfirmandusaink megvallják egyéni, személyes hitüket. Teszik ezt olyan kérdésekre adott válaszaikkal, mint például: mi az élet értelme? Mi az unitárius vallás legfontosabb üzenete? Hogyan képzelik el Istent? Válaszaikat saját szavaikkal fogalmazták meg, majd az áldozócsütörtököt követő első vasárnapon, a konfirmáció ünnepén meglepetésként kapják meg a teljes évfolyam kérdéseit és válaszait egy *A mi káténk* című kiadványba szerkesztve. Az ifjak mellett ez az alkalom a teljes gyülekezet számára is fontos, mert így láthatják, hogy kik jönnek utánuk, hogyan gondol-

kodnak és vallanak hitükben a következő nemzedék tagjai. Évről évre büszkén hallgatjuk fiataljainkat, mert tapasztaljuk, hogy a jövő jó, értő és együttérző emberek kezében van.

Fontos-e az egyházhoz tartozni?

Bedő Panna: Szerintem fontos, mert segít a jó útra terelni minket, és rájönni, mi a helyes cselekvés és választás. Nekem segít a lelkemet is megnyugtatni, és az egyházon keresztül tudunk kapcsolódni Istenhez.

Szerinted fontos templomba járni?

Bocz Balázs Sándor: Templomba járni fontos, mert közösségi élményt nyújt, erősíti a hitet, és lehetőséget ad az elmélyülésre, imádságra. Segít kapcsolatban maradni Istennel és más hívőkkel.

Szerinted miért jó unitáriusnak lenni?

Bölöni Lili: Nekem első-sorban azért nagyon jó érzés unitáriusnak lenni, mert az üknagymamámnak az volt a kívánsága, hogy minden lánygyermek, aki születni fog a családban, legyen unitárius. Másrészt pedig azért jó, mert egyszerű, szép, szabad gondolkodású vallás.

Szerinted mitől egyedi Jézus élete és tanítása?

Deák Márk: Szerintem Jézus élete és tanítása azért egyedi, mert nemcsak megemlítette Is-

tent és szeretetét, hanem teljes szívéből szerette őt. Ő nem a nagy hatalomért tanított, hanem azért hogy másoknak szolgáljni tudjon. Meggyógyította a betegeket, megbocsátott a bűnösöknek, és még ellenfeleit is szerette. Számomra Jézus példát mutat abban, hogy hogyan éljek Istennek tetsző életet.

Szerinted miért fontos a konfirmáció?

Egyed Gergő Bence: Számomra azért fontos a konfirmáció, mert a felnőtté válás egyik legfontosabb része. Egyben a konfirmáción belül sok élményt kaptunk, amit soha nem fogunk elfelejteni.

Mit jelent számodra az imádság?

Kozsokár Eszter: Minden ember számára fontos az imádság. Számomra az imádság köztem és Isten közti kötelék, őszinte beszélgetési forma. Az imádság által fejezem ki Istennek kívánságaimat, kéréseimet, hálámat és köszönetemet. Nekem az imádság sokszor reményt ad, még a nehéz időszakban is.

Hogyan jellemeznéd az unitárius vallást?

Órsi Mátyás: Szerintem az unitárius vallás könnyen érthető és követhető. Mindenki szabadon és egyénileg eldöntheti, hogyan éli meg a hitét. Örvendek, hogy ez a vallásom, és ebbe a közösségbe tartozom.

Mit jelent számodra a hit?

Szász Anna Ágnes: A hit számomra belső kapcsolat Istennel, amely irányt mutat az életemben. Erőt ad a nehézségek idején, és reményt nyújt akkor is, amikor minden bizonytalan. Nem pusztán szabályokat követek, hanem bizalommal élem meg Isten szeretetét és gondviselését.

Szerinted miért jó vallásosnak lenni?

Varga Kristóf: Szerintem azért jó vallásosnak lenni, mert biztonságot, reményt és irányt ad az életben. Jó egy olyan közösséghez tartozni, ahol békére és öröme találunk. Hitünk vigaszt nyújt a nehéz időkben.

Mi számodra a legfontosabb unitárius tanítás?

Zakariás Benedek: Úgy érzem, ezzel a kérdéssel egy más szemszögből tudok igazán azonosulni. Mióta elkezdődtek a kátetórák, sokkal többször jövök el vasárnap ide, a templomba. Ezek az istentiszteletek olyan üzenetet közvetítenek számomra, amivel mindig azonosulni tudok. Szerintem a legfontosabb, amire megtanítottak ezek az alkalmak, az az, hogy igazán értékeljem az élet ajándékait. Azokat, amiket sokszor magától értetődőnek gondol az ember. Azokat, amelyeket igazából nem minden ember élvezhet. Sőt, el sem tudnánk képzelni, hogy mennyien. Hálás vagyok az Úrnak, hogy én élvezhetem ezeket az ajándékokat. Úgy érzem, hogy erre az unitárius egyház tanított meg igazán, én ezt a magam legfontosabb unitárius tanításának veszem.

Az Istenhez vezető legjobb út a zene

A kolozsvári születésű Márkos Albert hegedűművész a Gheorghe Dima Zeneakadémián végzett. 1966-tól a városi filharmónia tagja, majd 1992-től koncertmestere volt. 1970-től a Concordia kamarazenekar tagjaként, illetve 1987-től vezetőjeként is működött. 1983-tól kamarazene-évadokat rendezett Székelykeresztúron, Segesváron, illetve Székelyudvarhelyen. 1996-ban újjáalakította a kolozsvári filharmónia kamarazenekarát, amelynek vezetője lett. Zenei áhítatok, hangversenyek és szabadegyetemi előadások szervezése ugyancsak fűződik a nevéhez. Beszélgetőtársa Koncz Attila rovatgazda, a Mathias Corvinus Collegium Kolozsvári Képzési Központjának oktatója volt.

A zenei érdeklődés nyilván családi örökség, ugyanakkor persze egyéni hajlam és képesség is az életedben. Hogyan kapcsolódott össze ez a kettő?

| Fotó: Márkos Tamás

Édesapám nemcsak zeneszerző volt, hanem hegedűs is, egész kisgyermekkoromban hallottam őt és a növendékeit játszani. Ez nekem annyira tetszett, hogy öcsémmel szereztünk valahonnan két fakanalat, és hegedűst játszottunk vele, úgyhogy amikor engem végül tényleg hangszerre adtak, akkor ez a vonzalom bennem már létezett. Hatéves koromban kezdtem hegedülni.

Az édesapád részéről szándék volt, hogy szintén zenészt neveljen a fiából?

Mivel erre a pályára irányítottak, nyilván igen, mert egyébként mindenki tudja, hogy nem könnyű élet, ezért sokan döntenek úgy eleve,

hogy gyermeküket nem adják zenésznek. Ismerek olyan szakmabeli családokat, ahol a fiatalabb generációt szándékosan igyekeznek távol tartani tőle, mert tudják, milyen buktatói vannak.

Nálunk viszont édesanyám volt az, aki másképp gondolkodott, ő erdészmérnököt szeretett volna belőlem faragni. Kicsit naivan úgy képzelte, hogy az állandóan az erdőt járja, és ezért gyönyörű élete van, de hát persze ez nem így működik, sajnos.

Gyermekként volt benned valaha ellenkezés az apai elképzeléssel kapcsolatban? Vagy ez magától értetődő volt, és soha nem okozott problémát köztetek?

Én egészen természetesnek és normálisnak tartottam, hogy hegedülni tanulok. Nagyon nagy szerencsém volt egyébként az első tanárommal, Zsurka Péterrel, mert az egyénisége miatt nagyon szívesen jártam hozzá órákra.

Ahhoz, hogy valaki sikeres legyen zenészként, hány százalék tehetség és mennyi szorgalom szükséges? Tíz, illetve kilencven, ahogy a közhiedelem tartja?

Teljesen egyetértek ezzel a számítással. Egy nagy művész mondta valamikor, hogy ránézésre azt hinné az ember, hegedülni a világ legegyszerűbb dolga, mert az előadásmódnak könnyednek és flottnak kell lennie, de az ehhez szükséges technikát, rutint véres verejtékkal kell megszerezni. Úgyhogy én is csak megerő-

síthetem, nagyon-nagyon komoly munka áll egy elegáns produkció mögött, nem csupán az istenadta tehetség.

A zene mit jelent személyesen az életedben? Túl a hivatáson, túl a gyakorlásán, túl a fellépéseken.

Számomra már gyermekként is örömet szerzett, sőt a játékot, a szórakozást jelentette. Szívesen énekeltem például: amikor kórus alakult az iskolában, boldogan vettem részt annak munkájában. Aztán, ahogy telt az idő, szép lassan megszállott fogyasztójává váltam a zenének, és – nyilván az otthoni befolyásolás eredményeként – hamar a klasszikus zene felé fordultam.

Nagy hatással volt rám, amikor az első primitív magnókon, lemezjátszókon mindenféle darabokat lehetett újra és újra meghallgatni, emlékszem, egy Beethoven-szimfónia például három lemezre fért csak rá, és közben a tút is cserélni kellett. Persze a rádióban szintén lehetett hallani zenét, főleg népdalokat, meg nótákat. Amikor a Kossuth adón, amit Kolozsváron is lehetett fogni, komolyzenei adás ment, akkor mi ott ültünk apám mellett – ha őt érdekli, akkor minket is kell, hogy érdekeljen.

Volt olyan meghatározó, emlékezetes zenei élményed, ami aztán a pályaválasztásodat végleg eldöntötte? Akár egyetlen darab, akár egy életmű?

Talán 12 éves lehettem, édesapám és Jagamas János tanár úr, aki a jó barátja volt, Bartók-műveket hallgattak, a hat vonósnegyest. Elsőre nekem még idegennek tűnt ez a stílus, de ahogy telt az idő, sorra került a két zongorára írt szonátája, és akkor ráéreztem a zenének – furcsa ilyet mondani, de – a tartalmára, a dramaturgiájára, a kifejezőmódjára, és végül rabul ejtett. Hát, ez egy ilyen fordulópont volt, mert attól kezdve megszerettem a 20. század klasszikusait. Azelőtt is nagyon tetszettek persze a régi, bécsi klasszikusok és a romantikus zene, hiszen – mint minden fiatal – a romantika iránt fogékonyak voltunk, irodalomban és zenében egyaránt. Viszont az apám és a tanár úr példája kellett ahhoz, hogy eljussak a modernekhez, mert láttam rajtuk, milyen áhítattal hallgatják azt a muzsikát, amely számomra

először inkább zagyvaságnak tűnt – a negyedik vonósnegyesben például a brácsa úgy ugrott, mint egy kutya.

Kicsit beszélj nekünk magáról a hegedűről! Ha egy laikus számára kellene az adottságait, szépségét, gazdagságát bemutatnod, milyen szempontokat emelnél ki?

A hegedűnek a hangja már önmagában képes valamiféle érzéki gyönyört kelteni. Kellemes, szinte megbizsergeti az ember bőrét, ha egy nagy művész megszólaltat egy jó minőségű hangszert. Ha mindehhez valamelyik értékes zenemű is társul, akkor az olyan, mint egy csoda. Sohasem lehet megenni: ugyanaz a darab tíz különböző előadásban tíz különböző élmény, maga a hegedű pedig – ahogy mondani szokták – a hangszerek királynője. Még talán a csellónak van hasonlóan jellegzetes és karakteres hangja.

Ha választani kellene, akkor a szólista szerep vagy a zenekarban való játék az izgalmasabb?

Mind a kettő nagyon izgalmas. Amikor elvégeztem az akadémiát, és bekerültem a zenekarba, rájöttem, hogy egészen más mesterség együttesben játszani. Ott nem annyira szükséges a kiemelkedő technikai tudás, ami egy szólistától elvárható, ellenben olyan tulajdonságok

| Fotó: Márkos Tamás

és alkalmazkodóképesség, tehát egy másfajta zenei intelligencia az elvárás, ami nagyon sok munkával jár.

Melyik volt a legemlékezetesebb, legizgalmasabb fellépésed? Akár a helyszín okán, akár az előadott darabbal összefüggésben vagy bármilyen más szempontból.

Friss zenekari tag voltam, amikor Erich Bergel vezetésével az Enescu Fesztiválon léptünk fel

Bukarestben, és nagy sikerünk volt Paul Hindemith német zeneszerző *Mathis der Mahler* című szimfóniájával, ami számomra óriási kihívás volt, mert nagyon nehéz mű. Az élményhez hozzájárult karmesterünk varázslatos személyisége is, illetve annak öröme, hogy a kezdő lépések csetlése-botlása után úgy éreztem, immár megállom a helyem az együttesben.

Az út, ami akkor elkezdődött, egészen a koncertmesterségig vezetett...

Igen, de azért elég hosszú volt, és sok buktatóval teli, mert 1990-ig nem volt lehetőségem koncertmesteri versenyvizsgát tenni, lévén, hogy nem teljesítettem azokat a politikai feltételeket, amelyekre ahhoz szükség lett volna. Úgyhogy nem is próbálkoztam.

Amikor aztán megnyílt a lehetőség, az milyen kihívást, feladatot és örömet jelentett?

A koncertmester dolga hasonlít a kamarazenész hozzáállásához. Mint a primáriusra egy vonósnegyes esetében, úgy órá hárul a vezető

szerep az indításoknál, bizonyos tekintetben az előadásmód meghatározása, illetve a karmester intenciójának gyakorlatba ültetése.

Valószínűleg jó is, hogy ilyen későre kerültem oda, mert ezzel egy kezdő koncertmester bizonytalanságát, tévedéseit nagyjából elkerültem. Akkor már bőven szereztem tapasztalatot kamarazenélésben – kvartettekben és triókban egyaránt. Felkészült voltam azokra a nehézségekre, amelyek egy egész zenekar vezetéséhez kapcsolódnak. A sikerhez nyilván szükség volt a zenekari tagok bizalmára is.

A zene, illetve annak művelése – tapasztalatod szerint – segít az embernek, hogy jobb legyen?

Bizonyos szempontból igen, de főleg a mesterembernek nevezhető zenészeknél sokszor megfigyelhető, hogy kötelességként és csupán a megélhetésért muzsikálnak, ezért egy csomó minden lepereg róluk. Én azért hiszek abban, hogy mindannyiunk életében vannak olyan különleges pillanatok, amikor egy-egy zenei esemény felmelegíti a lelkünket, még akkor is, ha az a végletekig fásult.

Szép példája volt ennek, amikor a lipcsei Tamás-templomban – megint csak Erich Bergel karmester vezetésével – Johann Sebastian Bachnak *A fuga művészete* című ciklusát játszottuk. A koncert előtt nagy örömmel láttam, hogy a zenekar tagjai egyenként felkeresik Bach síremlékét, és olyanok is imádkoznak előtte, akiktől azt egyáltalán nem vártam volna.

A zene segíthet az embernek abban, hogy más szférákhoz, így a transzcendenciához kapcsolódjon? Mennyiben tekinthetjük a muzsikát nemcsak az ember, hanem Isten alkotásának is?

Meggyőződésem, hogy az Istenhez vezető legjobb út a zene. Olyan tudást, olyan belső tapasztalatot és érzéseket tud átadni, amilyeneket semmi más. Úgyhogy ezért is nagyon jó, hogy a templomban helye van, de persze egyáltalán nem mindegy, milyen az a bizonyos templomi zene, milyen minőségben szól meg. Az egyházi zene dolga, hogy létraként segítse a lélek égbe vezető útját.

Méltó befejezése a középiskolai éveknak: elballagtak a végzősök

Gaudeamus igitur

HADNAGY ÉVA

Már csak rajtuk múlik, hogyan kamatoztatják a rájuk bízott talentumokat.

Gaudeamus igitur... csendült fel a jól ismert dalam május végén, június elején a középiskolákban, amikor végzős diákjaikat búcsúztatták a tanintézetek. Nem volt ez másként a székelykeresztúri Berde Mózes Unitárius Gimnáziumban és a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégiumban sem. Mindkét intézmény két-két osztályát búcsúztatta. Előbbiben május 29-én, utóbbiban május 31-én szervezték meg a ballagási ünnepséget.

Felekezeti iskolák lévén, a templomokból búcsúztatták a diákokat, hiszen ez a hely mindany-

nyik számára meghatározó volt az elmúlt négy évben. A szószéki szolgálatokat az iskolalelkészek, Farkas Orsolya és Elekes Zsolt végezték, de egyházi és világi előljárók is rendre köszöntötték a ballagókat egy-egy szép gondolattal, jókívánsággal vértézve fel őket az előttük álló életre. Székelykeresztúron Kovács István, a Magyar Unitárius Egyház püspöke is megtisztelte jelenlétével az ünnepségen részt vevőket. A kicsengések során számos díjat is kiosztottak, amelyeket nemcsak kiváló tanulmányi eredményeikért, hanem az elmúlt évek alatt különböző területeken kifejtett tevékenységeikért jutalmul vehettek át a diákok. Az események méltóságos és bensőséges hangulatban zajlottak, maradandó élményt biztosítva a ballagóknak, hozzátartozóknak és a jelenlévőknek egyaránt.

A ballagások egy korszak lezárultát jelentik, a gyermekek lassan felnőtté váltak, és már csak rajtuk múlik, hogyan kamatoztatják a rájuk bízott talentumokat. Diákokat kérdeztünk, arról, hogy milyen volt számukra az elmúlt négy év, mit kaptak iskoláiktól útravalónak, hogyan látják és milyen célokkal vágnak neki a jövőnek.

Kolozsvár

Nagy Nikoletta, a Berde Mózes Unitárius Gimnázium végzőse elmondta, négy évvel ezelőtt olyan iskolát keresett, ahol nemcsak tudást kaphat, hanem valódi közösséget is találhat. Így esett a választása az unitárius gimnáziumra: „úgy éreztem, hogy itt figyelnek az emberre – nemcsak diák vagyok, hanem egy teljes személyiség, akit támogatnak a fejlődésében. Azt reméltem, hogy egy támogató, értékalapú közegben tanulhatok, és most, négy év után bátran mondhatom: többet kaptam, mint amit vártam” – fogalmazott. Elmondta, az elmúlt négy évben rengeteg élmény, kihívás és fejlődésben volt része. Nemcsak a felhagyott tananyagokat tanulta meg, hanem gondolkodni, kérdezni, dönteni és együttműködni is, ami az elkövetkezőkben is a javát szolgálja majd.

„A vallási háttér különleges keretet adott a mindennapoknak. Minden hétfői áhítat segített abban, hogy »átvészeljük« a hét nehézségeit, motivációt adott a hétre nézve vagy akár az életünkre nézve is. Beletekinthettünk az áhítattartás rejtelmeibe is” – részletezte. Elmondta, azt is, hogy rengeteg kedves emlék köti az iskolához: az első gólyatábor izgalma, a közös kirándulások, ünnepek, a ballagási készülődés megihitt pillanatai.

Talán a legkedvesebbek azok a beszélgetések, amelyek nem az órákon történtek, hanem a folyosón, egy padon ülve, tanárokkal vagy osztálytársakkal.

Székelykeresztúr

„Ezek az emberi pillanatok formálták igazán az itt töltött éveket” – mondta. Véleménye szerint a

vallásos nevelés nem feltétlenül arról szól, hogy minden kérdésre konkrét választ tudjanak adni, hanem hogy megtanítsa kérdezni, keresni, elgondolkodni az embert. „Úgy gondolom, a mai világban, ahol annyi a bizonytalanság, a hit és az erkölcsi alapok kapaszkodót jelenthetnek, hogy megtanuljunk megtudni, kik vagyunk és megtaláljuk önmagunkat. Ebben segített az iskola is. Nem közvetlenül a vallási háttér, hanem az itt kapott értékrend, figyelem és támogatás volt az, ami erősített abban, hogy olyan pályát válasszak, ahol emberekkel dolgozhatok, és hatással lehetek mások életére” – fogalmazott Nagy Nikoletta. Mint mondta, nyitottsággal vág neki az életnek, picit félve, de annál nagyobb kíváncsisággal.

Azoknak a diákoknak, akik most vagy az elkövetkező időszakban állnak iskolaválasztás előtt azt a tanácsolta, hogy ne akarjanak megfelelni mindenkinek, egy egész osztálynak, hanem találják meg azokat az embereket egy közösségen belül, akikkel önmaguk lehetnek és akikkel jól érzik magukat, és csapatként vágjanak neki a négy év nehézségeinek és örömeinek. „Nemcsak az számít, hogy mit tanulunk, hanem az is, hogy kik vagyunk közben, és kik leszünk utána. Válasszanak olyan helyet, ahol lehetnek önmaguk, és ahol a lelket is táplálják, nem csak az elmét” – fogalmazott igencsak meggondoltan a Berde Mózes Unitárius Gimnázium végzőse.

Fazakas Mihály tizenhárom évet töltött az unitárius gimnáziumban, előkészítő osztályos korától diákja az intézménynek. Bár pályaválasztását nem befolyásolta a vallásos profilú iskola, nagyon sok kellemes élményt visz magával. „Ezek az élmények formálták személyiséget, és tettek azzá, aki ma vagyok, ha nem is voltam az iskolai közösségnek a legaktívabb tagja” – vélekedett a ballagó. Mint mondta, négy évvel ezelőtt nagy tervekkel vágott neki a középiskolának, és örömmel nyugtázza, hogy minden akkor kitűzött célját sikerült is elérnie mostanra.

„Azoknak, akik most állnak középiskola-választás előtt, azt üzenem, hogy majdnem biztos, hogy nem minden úgy alakul, ahogyan azt eltervezték előre, de ez teljesen normális, a lényeg, hogy ne feledjete el emberek maradni, ne bántásotok egymást, és mindig éreztétek jól magatokat” – összegezte üzenetét Fazakas Mihály.

Fekete Edda

Fekete Edda a székelykeresztúri unitárius egyházközség tagja, jelenleg azonban Budapesten él, így az ottani gyülekezeti életbe is aktívan bekapcsolódik. Drámapedagógusként és színészetoktatóként dolgozik, emellett Pilates-órákat tart, valamint mentálhigiénés szakemberként is tevékenykedik.

Első igazán mély és maradandó élménye az unitárius egyházközségi élettel egy anyák napi műsorhoz kötődik. Négy-öt éves lehetett. Alig várta, hogy sorra kerüljön, és ő is elmondhassa a versét. Ekkor izgalmasabbnak tűnt számára megfigyelni, hogy a verset hallgató anyák közül ki hogyan reagál. Bár sok más gyülekezeti élménye van, ezt az anyák napi izgatott készenléti állapotot őrzi a legmélyebben.

Tizenévesként meghatározó volt számára az ifjúsági egyesület, amely személyiségfejlődéséhez és önmaga megerősítéséhez járult hozzá. A konfirmálás után rögtön csatlakozott a székelykeresztúri együlethez, ahol minden programban aktívan részt vett. Mivel szeret szervezni, szinte minden eseményen ott volt, és ezek az élmények építették, alakították. Kiemelkedő emléke az első egyesületes SegédKezek kalákatábor, ahová az otthoni ismerősök nélkül, egyedül jelentkezett. Ez hatalmas lépés volt számára, valódi mérföldkő.

Kedvenc unitárius ünnepe az őszi hálaadás, amely különösen közel áll a szívéhez. Egész évben igyekszik hálával élni, de mivel szeptemberben született, ezt az ünnepet egy kicsit a szü-

ÉN IS UNITÁRIUS VAGYOK!

letésével is összekapcsolja. Ilyenkor visszatekint az elmúlt évre, és számot tesz mindarról, amiért köszönetet mondhat. Ha az életét egy kamrához hasonlítaná, tele lenne színes, törékeny, kocka és gömb formájú edényekkel – mindegyiknek megvan a maga helye, rendje és értelme.

A legértékesebb unitárius örökség számára az, hogy mindig van választása, és élhet a szabad akarat ajándékával. Dönthet úgy, ahogy mélyen és őszintén szeretne, mert a hite és világa Isten ajándéka. Bár nem rajong a „mi élete mottója” típusú kérdésekért, üzenetként ezt a négy sort idézte fel egy Edda-dalból:

„Valami nagyon nagy jót mégis kéne tenni,
Ha már megszülettünk, nem hiába élni,
Kitalálni valami tiszta, igaz szerepet,
Hogy álmaink mind teljesüljenek.”

Kórházlelkészi szolgálat

Kolozsvár
Bodor Piroska

telefonszám: 0740 634 723
e-mail: bodor.piroska@unitarius.org

Marosvásárhely
Pavelka Attila

telefonszám: 0723 515 921
e-mail: pavelka.attila@unitarius.org

Sepsiszentgyörgy
Buzogány-Csoma Csilla

telefonszám: 0742 512 574
e-mail: buzoganycsoma.csilla@unitarius.org

Székelyudvarhely
Sipos Mónika Rebeka

telefonszám: 0757 345 367
e-mail: sipos.monika@unitarius.org

Áldozócsütörtökről

RÁCZ NORBERT ZSOLT

*Jézus velünk
volt még húsvét
után is, de
immáron
rajtunk áll a
tan hirdetése.*

Talán nincs is más kiemelten fontos ünnepe a kereszténységnek, amit annyira elhanyagoltunk, mint áldozócsütörtök. Szinte teljesen kikopott az unitáriusok kollektív öntudatából, vagy ha nem, akkor igen halványan maradt meg emlékeink között. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az alacsony templomlátogatás e napon (már ott, ahol egyáltalán még megtartják).

Hajdan ez volt a konfirmációk felemelő napja, amikor – mint a tanítványok – az öntudatra ébredés folyamatában lévő ifjak végre magukhoz vehették az úrvacsorai jegyeket, és vallási szempontból felnőtté válhattak. Áldozócsütörtök pont erre az elsőáldozó pillanatra utal.

Hivatalosan ez a mennybemenetel vagy Urunk mennybemenetelének ünnepe. Érdekes, hogy csupán két bibliai szöveg, a Lukács szerinti evangélium vége és az apostolok cselekedeteiről szóló könyv eleje ragadja meg ezt a pillanatot. Abban egyetértenek a kutatók, hogy e két munka egyazon szerzőnek a műve, két egymást követő, egymást kiegészítő történet. Még a Márk szerinti evangéliumban olvasunk erről, de az köztudottan egy jóval későbbi betoldás, ezért a Biblia mai kiadásai rendszerint zárójelben közlik (Mk 16,9–20). Az eredeti szöveg úgy ér véget, hogy a nők kifutottak az üres sírból, remegés és döbbenet fogta el őket, nem mondtak senkinek semmit. Máté írása pedig azzal, hogy Jézus kiküldi tanítványait, János evangéliuma a Péter és Jézus közötti párbeszéddel. Egyedül tehát Lukács az,

aki e mennybemenetellel zárja evangéliumát és nyitja a mű második kötetét. Kövessük hát az ő logikáját.

Az első beszédes tény az időszak, ami húsvét és e nap között telik el. A negyven nap. Erről az ApCsel-ben olvasunk (1,3). Ennyi ideig volt a húsvét utáni, feltámadt Krisztus tanítványával. Ez a pusztai vándorlás negyven évét juttatja az eszünkbe. Ebben az időszakban a tanítványok olyanok voltak, mint az egyiptomi fogságból kiszabaduló Izrael fiai, akik négy évtizeden keresztül bolyongtak a pusztában, míg megérkezhetek Kánaánba.

Ha a szerző figyelmünket erre a pusztai vándorlásra hívja fel, akkor értelmezésünknek is innen kell kiindulnia. A tanítványok egész Izraelt jelképezik, Isten ígéréteiben bízva haladnak a régi-új otthonuk felé. A bizonytalanoknak kitett, vezetőre szoruló vándorhoz hasonlóan a tanítványok, bár ígéretet követnek, vezetést igényelnek. E jelképes időszak végén, egy magaslaton Jézus utoljára szól hozzájuk, majd mennybe megy. Ha a negyven nap a pusztai vándorlás negyven évének a megfelelője, akkor a magaslat, a hozzájuk szóló, majd tőlük eltávolodó Mester értelemszerűen csakis a Sínai-hegynek és az ott történő Törvény-átadásnak, a tízparancsolatnak megfelelője. Új szövetség kötődik itt, egy olyan, ami nem teszi hatályon kívülé az elsőt, de egészen más formát, mélyebb tartalmat ad neki: hogy tanúságot tegyenek Jézusról „Jeruzsálemben, Judeában és Samáriában, sőt egészen a föld végső határáig” (ApCsel 1,8).

Áldozócsütörtök tehát az a pillanat, amikor a húsvét után feltámadt Jézuson keresztül új szövetség köttetik a mindenkori tanítványok és Isten között, hogy tanúbizonyságot tegyenek, azaz a megtapasztalt igazságot hirdessék és a Mester útját járják. Öntudatra ébredés ez valóban! Annak a felismerése, hogy ez immár mostantól a mi feladatunk. Jézus velünk volt még húsvét után is, de immáron rajtunk áll a tan hirdetése. Ő mennybe megy. S hogy mit is jelent pontosan ez a rejtélyes menny, mennyország, nos, arról fog szólni a jövő hónapi bejegyzés.

A hónap kérdései

Idén 35 éves az 1990-ben újraindított *Unitárius Közlöny*. Az azóta megjelent lapszámok főszerkesztői válaszolnak havi kérdéseinkre. 2015 nyarától közel tíz évig Andorkó Júlia Eszter töltötte be ezt a tisztséget.

Mi volt a főszerkesztői feladatkör legnagyobb kihívása?

Egy időben egyszerre voltam szerkesztő és főszerkesztő. A két külön munkakör más típusú munkát is jelent. Előző inkább végrehajtó-kivitelező jellegű (szerzők felkérése, szövegek szerkesztése, egyeztetés a szerzővel, munkatársakkal stb.), utóbbi inkább tervező, kreatív munka (a lap profiljának megőrzése, éves és havi témák kigondolása stb.).

Melyik három szó jut eszébe a *Közlöny*ről?

Unitárius – ezt talán nem kell magyarázni. Kapcsolat – a lap egyik küldetése a mindenkori olvasó számára tartalmas, felekezetében és hitében megerősítő olvasmányok közlése, ezáltal az egyházával való kapcsolatának erősítése. Hüpolépszis – a lap a múltat és a jelent köti össze, reményeink szerint jövőt is alapoz.

Mit üzen az olvasóknak?

Olvassák a lapot, keressék bizalommal a szerkesztőséget meglátásaikkal, mert a visszajelzések segítik a munkát, és nem hinném, hogy a főszerkesztő, szerkesztő, szerkesztőbizottság önmagának szeretne lapot írni-szerkeszteni.

Véleménye szerint mi a *Közlöny* szerepe, küldetése?

Az *Unitárius Közlöny* valóban rendelkezik küldetéssel: egyházi-vallásos lapként a vallás, a hit kérdéseivel foglalkozik, így talán nem szerénytelenség, ha úgy gondolom, a lap a jó Istenhez is közelebb viszi az olvasót, de a munkaközösséget is, amely szerkeszti azt. Pontosabban megfogalmazva azt, hogy miben látom én a lap küldetését: megmutatni egyházunkat a sajtó eszközeivel egyháztagoknak és más felekezettűeknek, hiterősítő olvasmányokat kínálni az érdeklődők számára.

Könyvajánló

Orbán Dezső (1959) unitárius lelkész újabb könyvvel jelentkezik. *A bölcsesség kezdete* a lelkési beszédek mellett teológiai esszéket, vallásfilozófiai elmélkedéseket tartalmaz. A kötet *Ajánlását* egykori teológiai évfolyamtársa, Székely Miklós nyugalmazott unitárius lelkész jegyzi. Szerinte e kötet az emberi lélek legbensőbb vágyainak, az ember Istennel való kapcsolatának ered nyomába, és a hit, szeretet és bölcsesség három pillérére épít.

Orbán Dezső szívvel, lélekkel közelít a vallásfilozófiai kérdésekhez, és ezt írásai líraisága is bizonyítja. Istenkereső emberekként, olvasóként a bölcsesség lélekformáló szerepét ismerhetjük fel e kiadványban, amely lelki vezető, tükör számunkra e szellemi utazásban.

| U. K.

Bibarcfalvi szeretet, dabasi gyökerek

A Gyóni Géza Általános Iskola tanulóinak az idei tanévben is lehetőségük nyílt arra, hogy ellátogassanak a Határtalanul program keretében Barótra. Örömmel és kíváncsian indultam én is az útra. Öt éjszakával és hat csodás, élménydús nappal lettünk gazdagabbak. Tanulmányi kirándulásunk egyik lehetősége az volt, hogy meglátogathattuk a bibarcfalvi óvodásokat.

Számomra meglepő volt az, hogy ebben az óvodában kisiskolások is vannak. Nálunk ez nem így van. Úgy éreztem, hogy – a nevelőknek köszönhetően – a kicsik már nagyon vártak minket. Kedves műsorral is készültek: énekeltek és körjátékot mutattak be nekünk. A szülők támogatásának köszönhetően ajándékokkal érkezünk. A gyerekek először félénken néztek ránk, ám amikor átadtuk a játékokat, ennek a megszeppenésnek nyoma sem maradt, őszinte öröm és boldog mosoly volt a kis arcokon. Ez a pillanat nagy hatással volt rám. Soha nem felejttem el azokat a szemeket és bennük az őszinte boldogságot. Hálás vagyok, hogy részese lehettem ezeknek a pillanatoknak: megtapasztaltam, hogy adni jó. Természetesen segítettünk kibontani egy-egy ajándékot és ezt követően együtt játszottunk az ovisokkal. Beengedtek minket a kis világukba, sőt a játék hevében még ölbe is vehettük őket. Utolsóként átadott ajándékukat, a Dabasról hozott gesztenyefa-csemetét közösen ültettük el az udvaron. Ez a mi megismerkedésünk jelképe. Tudjuk azt, hogy a bibarcfalvi gyerekek és óvó nénik gondosan nevelgetik majd a fácskákat, és mindig eszükbe jutnak majd a

velünk eltöltött pillanatok. Társaimmal együtt szívünkbe zártuk az óvoda aprájának és nagyjának a szeretetteljes vendégfogadását és a bizalmat, amivel ismeretlenként megtiszteltek minket.

| ROMÁN BOGLÁRKA

Különböző korosztályok találkozása határok nélkül

A bugyi Kazinczy Ferenc Általános Iskola 7. osztályos diákjaival, nevelőivel és néhány szülővel a Határtalanul pályázat keretén belül június 11-én Kisbaconban jártunk, ahol meglátogattuk az óvodát és az elemi iskolát. A látogatás apropója az volt, hogy örömet okozzunk a „bentlakóknak”, és ajándékokkal lepjük meg őket. Az óvodás gyerekek annyira örültek a játékoknak, hogy rögtön birtokba is vették azokat, és nemcsak ők, hanem diákjaink és mi, felnőttek is közösen játszottunk a szőnyegen ülve. A kicsik énekekkel leptek meg bennünket és egy közös fotóval koronáztuk meg a látogatást.

Ezután az iskolában is átadtuk a Magyarországról érkezett meglepetéseket, mely iskolaszereket, mesekönyveket és társasjátékokat tartalmazott. A helyi tanítók egy közös programmal készültek: együtt nemezeltünk „varázstulipánokat”. Jó volt látni, hogy kamasz gyermekeink milyen aktívan és lelkesen vesznek részt a foglalkozáson, és meghatódva néztük a különböző korosztályok tevékenységét. A kisbaconi gyerekek egy aranyos kulcstartóval és egy képeslappal is kedveskedtek nekünk.

Iskolánk szülei és diákjai utazásunk előtt pénzt is gyűjtöttek, melyből a kisbaconi gyerekek a sepsiszentgyörgyi moziba is eljuthatnak majd.

A látogatásunknak tanító jellege is volt, hiszen szerettük volna diákjainknak megmutatni, hogy milyen jó érzés, ha önzetlenül segíthetünk valakinek.

Nehezen váltunk el a gyermekektől, nevelőktől. Rövid idő alatt rengeteg szeretet kaptunk, és nagyon közvetlenek és nyitottak voltak mindkét helyen. Hetedikeseink az elváláskor lelkesen azt kérdezték: „Visszajövünk ma még ide?” Ez a kérdés, azt hiszem, mindent elárul.

Köszönjük a Gondviselés Segélyszervezet közreműködését és Pájer György szervező munkáját.

„A szeretet drága kincs
Földön ennek párja nincs.
Oszd meg mással, mégse fogy,
Inkább így lesz még nagyobb.”
(Benedek Elek)

| HUBER ERIKA, PAVELLA KRISZTINA

Árvízi segélyezés

Háromszéki munkatársaink június első napján Nagyborosnyón nyújtottak segítséget árvízkárosultaknak, mivel az áradás a hatalmas termőterületek mellett több mint 120 lakóházat is sújtott. A segélyakció által hatvanöt csomagot adtunk át rászoruló családoknak – tartós élelmiszereket, vitaminokat, valamint tisztító- és fertőtlenítőszeret.

Megrendítő volt látni a katasztrófa sújtotta területeket, amelyeken az érintett települések vezetői és lakói az állami hatóságok segítségével nagy erővel dolgoznak azért, hogy a veszélyhelyzet mielőbb elháruljon, és az árvizek okozta károkat mérsékeljék. A későbbiekben további segélyszállítmányokat készülünk eljuttatni a bajba jutott családoknak, közösségeknek.

Tartós élelmiszerek és más adományok átvétele Lókodban

A Lókodi Ifjúsági Alapítvány székhelyén június 6-án összesen 2300 kg tartós élelmiszert és más típusú adományokat vettünk át a németországi johannita lovagrend és más adományozók jóvoltából. A segélyeket a helyszínről három irányba szállítottuk. A Nyárad mentén és Erdővidéken az adományozott lisztből kenyeret süttetünk rászoruló személyeknek, Kolozsváron és Aranyosszéken segélycsomagokat állítunk össze, ugyanakkor szükség szerint a háromszéki árvízkárosultaknak is juttatunk az adományokból – kipótolva azokat saját forrásainkból – a következő napok tényleges szükségletei szerint. Köszönet érte a támogatóknak!

Egyházköri nőszövetségeink évi közgyűlése

ADORJÁNI GYÖNGYVÉR

*Isten
a találkozás
fényét küldte
nekünk.*

Minden dolgotok szeretetben menjen végbe! (1Kor 16,14)

2025. május 31-én a sepsiszentkirályi ökumenikus nőszövetség volt a körü nőszövetség vendégfogadója. A Háromszék-Felsőfehéri Unitárius Egyházkör tizenhét egyházközségből tizenöt működő nőszövetség képviseltette magát, így közel nyolcvan nőtestvérünk tisztelt meg jelenlétével. A rendezvény a zászlók bevonulásával kezdődött. „Mindig ideje van az imádságnak!” – hangzott el Buzogány-Csoma Csilla lelkész reggeli áhítatában.

A körü elnök, Tordai Melinda tiszteletes asszony beszámolójában üzent mindannyiunknak: ezen a napon a fénynek nagy értéke van, értéke van a találkozásnak, a közös imádkozásnak. Andorkó Rozália az UNOSZ alelnökeként, Váncsa Csilla választmányi tagként és az UNOSZ titkárként üdvözölte az asszonysereget: a nőszövetségek az egyházközségek alappillérei, hisz az asszonyok közös erővel építik a kis és nagy egyházközségeket.

A déli harangzó templomba hívott bennünket. László-Benczédi Zsófia baróti lelkész köszönetet mondott, hogy itt és együtt lehetünk a szeretet fényében, amelynek értéke nagy, hisz Isten a találkozás fényét küldte nekünk.

Különös érzés volt érkezéskor egymást üdvözölni és távozáskor búcsút venni egymástól, miközben a szószéken már ott büszkélkedett a vándorabrosz, amely Kálnokról érkezett, és 2009 után másodjára lesz most ismét egy évig templomunk díszé.

A közgyűlésen a Székelyudvarhelyről érkezett Simó Melinda tiszteletes asszony, pszichológus a *Belső nyugalom megtalálása a mindennapok rohanásában* című előadásában arról beszélt, hogy mennyire fontos stressz nélkül tölteni a mindennapokat ahhoz, hogy megtalálhassuk a belső nyugalmat.

A templomból a felszalagozott zászlókkal jöttünk, új szalaggal gazdagodva. Zárásként a kultúrotthoni közös ebéd széken terített asztal, finom étel illata fogadott. „Minden dolgotok szeretetben menjen végbe!” – ez csengett fülünkben az ebéd elkészítésekor. Hálás vagyok minden segítő és fáradhatatlan asszonyi kéznek, a szorgos férfiaknak is. Isten áldja meg találkozásunkat! Isten áldja meg közös munkánkat!

E napnak sikerét meg kell köszönnöm támogatóinknak: a szotyori Babi és a Zoemia pékségnek, a Bertis cégnek, az illyefalvi pékségnek, a Naplopónak, a Farcas Kft.-nek, a Pinus Siculusnak, az esperesi hivatalnak. Köszönet mindazoknak, akik megértették e körü nőszövetségi találkozó fontosságát, ott voltak és segítettek!

Nőszövetségi közgyűlések

2025. május 10-én ünnepet ülni gyűltek össze Homoródjánosfalván, a Székelyudvarhelyi Egyházköriben, ahol a helyiekkel együtt közel százhusz lélek adott hálát, kért erőt és további kitaratást a mindennapi feladatokhoz, és nem utolsó sorban köteleződött el ismételen az egyház és a Gondviselő mellett. Az áhítat és köszöntések után a közgyűlés munkálatai következtek. Az istentiszteleti szolgálatot László Bernadett végezte, az énekvezéri teendőket Hegyi T. Rózsa látta el. Gáspár Hajnal előadásának címe: *Gyógynövények és azok alkalmazása női betegségekre*. Szabó Zsolt lelkész és felesége, Renáta vezetésével a jánosfalviak mindent megtettek, hogy mindenki jól érezze magát. Hálásan köszönjük nekik, hogy igazi ünnepé válhatott ez a nap!

Május 31-én további három egyházköriben tartották meg közgyűléseiket az asszonyok, hasonló programmal.

A Kolozs-Tordai Egyházköriben Alsófelsősztmihályon mintegy ötven nőszövetségi képviselő jelenlétében került sor a közgyűlés munkálataira, amelyet vetített képes beszámoló követett. Az ünnepi szolgálatvégzők Lőrinczi Eszter Zsil-völgyi gyakorló segédlelkész és Pálfi Ildikó sinfalvi énekvezér voltak. Előadást Szabó Enikő és Nyegre Csaba tartott *Egy méhecske ajándékai – méhészeti termékek bemutatása* címmel, majd mézkosztolásra is sor került, az előadók jóvoltából.

A Marosi Egyházköriben Ravában mintegy 70 résztvevő jelenlétében Kocsis Tünde dráma- és színházpedagógus tartott foglalkozást, amelynek címe *Küldetés: sikerek és kudarcok*. Varró Bodozci Ilona vezetésével kulturális műsorra is sor került. Istentiszteleti szolgálatot végzett Kiss Zsuzsanna ikland-nagyernyei lelkész és Szabó Hajnal Imola, a marosvásárhelyi Bolyai téri Unitárius Egyházkörség énekvezére. Illesse köszönet és hála a szervezőket!

| DIMÉNY CSILLA JÚLIA

Fent az alsófelsősztmihályi, lent a ravai találkozó

Nyárelői értesítő

SZÉLES LÁSZLÓ

*Vésd fel időben
az itt
olvasottakat.*

Talán vagyunk még néhányan, akiknek, ha jól figyelünk, még fülébe csengenek a tusnádfürdői sportcsarnok falairól visszaverődő hangok. Szurkolói rigmusok, „csatakiáltások”, gondolná az egyszeri olvasó... Bár való igaz, elhangzottak az éppen pályán levő társakat buzdító hangfoszlányok is, de talán, ha jól figyelünk, hallunk gondos „Jól vagy?”-okat, egy-egy tetre kész „Segíthetek?”-et – barátságkötések, ismerkedések első hangjait.

A Biblia több ízben is említi a versenyfutást, a bizonyos célba való megérkezést, valamilyen jutalomért való küzdelmet mint párhuzamot az Istent kereső ember alázatos kitartására.

Az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet pedig (idén már hatodik alkalommal) tűzte ki célul, hogy a sportok, a testmozgás útján is közelebb hozza egymáshoz Erdély unitárius ifjúságát.

Az OMNIUM – Sportolimpián idén rekordszámú versenyző, 15 csapat mintegy 230 fiatalja vett részt a vándorkupáért (és természetesen örök dicsőségért) zajló küzdelemben, amelyet végül a felsőrákosi FEDFIE csapata nyert el, de örülhettek az Oklándról nevező KUSFIE tagjai, valamint az olthévízi fiatalok is.

A vándorkupa egy időre megállapodott, és immár magunk mögött hagytuk a tusnádfürdői zuhógó esőt és a fenyvesek csípős levegőjét, hogy arcunkat új irányba és káros UV-sugarak

kereszttüzébe fordítva ráhangolódhassunk nyári rendezvényeinkre.

Első körben szót kell ejtenünk az egyértelműen legendás várfalvi táborokról, amelyek, mint tudjuk, sokunknak jelentettek meghatározó élményt (akár irányítottak lelkesítő pályára...). Ezek az alkalmak számos mostani egyletesnek első lehetőséget jelentettek, hogy az intézmény mögé nézhessenek, megsejtve az egyház első pünkösöd óta fennálló, igazi hivatását.

A naptárban továbbhaladva, a konfirmandusok mozgótáborához jutunk, amely a várfalvi táborok szerves folytatása egyházunk ifjúsági struktúrájában.

Ez az a rendezvény, amely elmélyíti, gyakorlatba ülteti a konfirmáláskor tanultakat, bejárva egész Erdélyt, a lehető legrészletesebben megismerve az egyház intézményi, hitéleti keresztmetszetét.

Pánikra semmi ok, a konfirmandustábor „ballagóinak” a kezét az ODFIE ragadja meg, mégpedig az Odfióka – Egylet/be/avató elnevezésű találkozóval, amely július 28–30. között zajlik Tordátfalván. Ez a rendezvényünk az egyletes korba lépő csemetéket családias hangulatban, egyfajta gyorstalpalót nyújtva kapcsolja be a helyi egyletek, egyházközségek, valamint az országos szervezet vérkeringésébe.

Részt venni ezen azért érdemes és fontos, mert az átstrukturált, de hagyományait megélő VI. ArtZ – Összművészeti Találkozó mély vizébe csak azok a frissen konfirmált növendékek ugorhatnak be, akik megmártóztak az Odfióka kisebb, langyosabb medencéjében. (A kedves szülőket, gondviselőket biztosítjuk, hogy mindkét esetben képzett vízimentők vigyázzák a fürdőzők lelki-testi épségét.)

Hogy milyen is lesz az idei ArtZ?

Nos, kedves Olvasó, figyeld a *Közlöny* hasábjait, mert a következő számokban megtudhatod, mi kell ahhoz, hogy a te csapatod vihesse el az ArtZ fődíját.

Addig is Google-naptár, Apple Calendar vagy háttáridőnapló, mindegy, csak vésd fel időben az itt olvasottakat.

Egyházunk hírei

A nyárádszentmárton-csíkfalvi püspöki vizitáció és főhatósági vizsgálószék

Május 27-én ünnepélyes keretek között került sor a Nyárádszentmárton-Csíkfalvi Unitárius Egyházközség püspöki vizitációjára. A gyülekezet vezetősége, a keblitanács tagjai, valamint a helyi közösség és a települések előljárói is találkoztak az egyházi küldöttséggel, lehetőséget teremtve a kölcsönös megismerésre és egyeztetésre. Sor került az egyházi vagyon – ingó és ingatlan javak – megtekintésére, valamint az anyakönyvek hitelesítésére is.

A nyárádszentmártoni templomban tartott istentiszteletet közös imádság, szószéki szolgálat és több felekezeti, illetve világi méltóság köszöntője tette emelkedetté. Imát Fazakas Lajos Levente esperes mondott, a szószéki szolgálatot Kovács István püspök végezte. A gyülekezet részéről Kiss Sándor lelkész, a vendégek sorából pedig Kerekes József református lelkipásztor, Csüdör Imre római katolikus plébános és Varga Ervin polgármester osztotta meg gondolatait.

Az orgona felszentelésére is sor került. Kiss Sándor lelkész méltatta a hangszer szerepét a gyülekezeti életben, majd Strausz Imre István orgonajátéka következett. Az orgona Barabás József gyülekezeti tag adományának köszönhetően újulhatott meg.

A közgyűlést Fazakas Lajos Levente esperes nyitotta meg, ahol Szabó László a főhatósági vizsgálószék, Farkas Emőd főgondnok pedig a püspöki

vizitáció tapasztalatait foglalta össze. Kovács István püspök zárógondolataiban megerősítette az egyházközség szolgálatát, majd feltette a kanonikus kérdéseket, végül emléklapot adott át a gyülekezet képviselőinek. Az esemény méltó módon tükrözte az egyházi hagyományok tiszteletét, a lelki megújulás fontosságát és a közösségi összetartozás erejét.

Közösség, hagyomány és hála a Firtos lábánál

Június 14-én kilencedik alkalommal került megszervezésre a Székelykeresztúri Unitárius Egyházkör találkozója. Az esemény istentisztelettel kezdődött, amelyen Lőrinczi Lajos, a Magyar Unitárius Egyház közügyigazgatója, csehéfalvi lelkész hirdette az ígét. Az énekvezéri teendőket Gagyi Attila fiatfalvi kántor látta el. Számos kulturális program színesítette a rendezvényt: szavaltatok, népdalok, népmesék és iskolás fellépések váltották egymást, miközben több gyülekezet bográcsos étellel vendégelte meg a résztvevőket. A gyerekek kézműves foglalkozásokon és játékokon vehettek részt, a felnőttek nótáztak, gyógynövényturára indultak vagy a természetben pihentek. Újdonságként helyi termékekből álló tombolasorsolás volt.

Az egybegyűlteket köszöntötte András Benedek főjegyző, Csáki Levente esperes, Sztolyka Zoltán, Firtosvárálja testvérvárosa, Rozsály polgármestere és Geréb Péter, Farkaslaka alpolgármestere is. A nap tábortúzzal zárult. A IX. Firtosi Egyházköri Találkozó ismét megerősítette a közösség összetartozását, és reményt adott a jövő évi viszontlátásra – ugyanígy, ugyanilyen szeretettel.

Barangoló Isten országában

SZOMBATFALVI ETELKA

Kedves Gyermekek!

Bizony mondom nektek: ha akkora hitetek volna, mint egy mustármag, és azt mondanátok ennek a hegynek: Menj innen oda – akkor odamenne, és semmi sem volna nektek lehetetlen. (Mt 17,20)

Jézus tanításai erőt, reményt és hitet adnak. A hit kapcsán a Máté evangéliumából idézett részen sokszor eltűnődtem. Gyermekként, mivel addig olyat még nem láttam, elképzeltem a mustármagot picinek, szemmel alig láthatónak. Különösen szépnek találom, ahogyan a mustármag apróságát Jézus a hit erejének példajaként állítja eléünk. Nem csupán kicsinyke mérete miatt érdekes, hanem mert benne rejtőzik a növekedés lehetősége. A magocska idővel naggyá nő, és termésének örvendhetnek az emberek. Ugyanígy a hit is talán elsősre csupán a lélekben megpendülő remény vagy őszinte gyermeki bizalom, ám idővel megerősödik. Jézus nem nagy, mérhetetlen hitet kér tőlünk. Tanításával arra buzdít, hogy elég, ha van bennünk egy mustármagnyi hit, amit őszinte szeretettel gondozva a jó Isten áldását várhatjuk a növekedéshez.

Feladatok

1. Rajzolj vagy írd rövid történetet arról, hogy ha akkora hited lenne, mint egy mustármag, mit tudnál megváltoztatni a világban? Adj címet az alkotásodnak, és küldd el nekünk.

Íme néhány illusztráció, amelyeket kivágva az alkotásodra illeszthetsz.

2. Kérd meg szüleid, nagyszüleid, hogy a következő bevásárlásnál kerüljön a kosárba mustármag is. Mivel a konyhában ritkán használjuk, lehet, hogy még nem találkoztál ezzel a magocskával. Figyeld meg, hasonlítsd össze a környezetedből kikerülő gyümölcsmagokkal, majd ültess el. Locsold, gondozd, és lesd a növekedést. Látni fogod, hogy az, amit szeretettel, figyelemmel gondozunk, életre kel és nőni fog.

JÚLIUS

2025 a küldetés éve

Bizony mondom nektek: ha akkora hitetek volna, mint egy mustármag, és azt mondanátok ennek a hegynek: Menj innen oda – akkor odamenne, és semmi sem volna nektek lehetetlen. (Mt 17,20)

A hit nem az ismeret halványabb formája. Nem kevesebb az érzékszerveink és a tudomány által megfogalmazott bizonyosságnál. Legjobb énünk, azaz a jézusi úton járó tanítványi énünk lendítő ereje a hit. Láttál már pitypangot kinőni az aszfalt repedéséből? Láttad, amint sárga arcával rámosolyog a Napra, mintha kicsiben ő is Nappá szeretne válni?

A gyermekláncfű hite az, amelyik képes a hegyeket is megmozdítani. Azt se bánja, ha letaposák, holnapra vagy jövőre összeszedi az erejét, és újra kibontja aranysárga koronáját. Az ő hite hegyeket mozgat. Nem panaszodik, nem követel jogokat, jó földet, esőt, tápszert, hanem hálás a kevésért, amije van, és azt a keveset hadrendbe szedi, hogy célját, a növekedést megvalósítsa. A gyomok hite, a semmi akadályt nem ismerő, minden ajándékért hálás, örökké növekvő erő még a legmakacsabb hegyeket is megmozdítja.

| RÁCZ NORBERT ZSOLT